

ČO JE CENA LUX?

Cena LUX, ktorá vznikla v roku 2007, je filmová cena, ktorú každoročne udeľuje Európsky parlament. Udeľovanie Ceny LUX má dva hlavné ciele: zamerať sa na verejné diskusie o Európe a podporiť obchod európskej (ko-)produkcie v rámci Únie. Slabou stránkou európskej kinematografie je však distribúcia, ktorú komplikujú jazykové prekážky. Cieľom Ceny LUX je ich prekonanie.

Vďaka Cene LUX môžu európske filmy osloviť širšie publikum, keďže poskytuje ich titulovanie a distribúciu. Prostredníctvom Ceny LUX Európsky parlament podporuje kultúrnu rozmanitosť a pomáha budovať mosty medzi Európanmi.

ČO SÚ FILMOVÉ DNI LUX?

Tri filmy vybrané do oficiálnej súťaže Cena LUX sa premietajú vo všetkých 28 členských krajinách Európskej únie v tom istom čase – na jeseň 2013. Na Filmové dni LUX, ktoré sú súčasťou Ceny LUX, sa k trom súťažným filmom vytvoria titulky v 24 úradných jazykoch Európskej únie. Cieľom je podeliť sa o rozmanitosť a bohatstvo európskej kinematografie s čo najväčším počtom Európanov a diskutovať o témach, ktorým sa venujú filmy súťažiace o Cenu LUX 2013. Zaoberajú sa témami, ktoré sú nám všetkým blízke, rozprávajú naše príbehy, apelujú na naše city a riešia otázky, ktoré musíme riešiť my všetci.

AKO SA VYBERAJÚ FILMY?

Filmy vyberá porota zložená z odborníkov z oblasti kinematografie. Tri súťažné filmy sú výsledkom jej rozhodnutia.

O laureátovi rozhodujú a cenu udeľujú poslanci Európskeho parlamentu, tento rok 11. decembra.

ČO JE CENA DIVÁKOV?

Cena divákov umožňuje verejnosti zvoliť si svoj obľúbený film alebo tému Ceny LUX. Chodte na našu internetovú stránku luxprize.eu alebo Facebook a vyjadrite svoj názor. Víťaz Ceny divákov bude oznámený na Medzinárodnom filmovom festivale Karlovy Vary v júni/júli 2014. Symbolicky sa tak uzavrie tento ročník Ceny LUX a otvorí nový – ohlásením 10 filmov do oficiálnej súťaže 2014.

EURÓPSKY PARLAMENT

CENA LUX

PODPORUJE KULTÚRNU ROZMANITOSŤ

MED
(MIELE)
VALERIA GOLINO

**SLEDUJTE,
DISKUTUJTE
A HLASUJTE**

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

FILMOVÉ DNI LUX

3 FILMY | 24 JAZYKOV
28 EURÓPSKYCH KRAJÍN
WWW.LUXPRIZE.EU

MIELE

Réžia: Valeria Golino
Krajina: Taliansko, Francúzsko
Rok: 2013
Dĺžka: 100 min
Hrajú: Jasmine Trinca, Carlo Cecchi, Libero De Rienzo, Vinicio Marchioni, Iaia Forte
Produkcja: Viola Prestieri, Riccardo Scamarcio, Anne-Dominique Toussaint, Raphael Berdugo
Výroba: Buena Onda, Les Films des Tournelles, Rai Cinema, Cité Films
Ocenenia/Výbery: Cannes 2013, Un Certain Regard, Brussels Film Festival 2013, Oficiálny výber ceny LUX 2013, Globi d'Oro 2013 - Najlepší debut, Najlepšia herečka (Jasmine Trinca)

Dej

Irene žije izolovaný a osamelý život. Jej tajnou prácou je pomáhať nevyliciteľne chorým ľuďom dôstojne zomrieť. Jedného dňa má podať novému „klientovi“ smrteľnú dávku, no zistí, že je zdravý. Irene odmieta spolupracovať na tejto samovražde. Od toho momentu sa Irene a Grimaldi ocitajú v nezvyčajnom a napätom vzťahu, ktorý Irene navždy zmení život.

THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN

Réžia: Felix van Groeningen
Krajina: Belgicko
Rok: 2012
Dĺžka: 110 min
Hrajú: Veerle Baetens, Johan Heldenbergh, Nell Cattrysse, Geert van Rampelberg, Nils de Caster
Produkcja: Dirk Impens
Koprodukcja: Frans Van Gestel, Arnold Heslenfeld, Laurette Schillings
Výroba: Menuet Producties, Topkapli Films
Ocenenia/Výbery: Berlinale 2013, Špeciálna cena divákov Panorama, CPH PIX 2013, Oficiálny výber ceny LUX 2013, Tribeca Film Festival 2013

Dej

The Broken Circle Breakdown je príbeh lásky medzi Elise a Didierom. Ona vlastní tetovací salón, on hraje v kapele na banjo. Napriek veľkým rozdielom je to láska na prvý pohľad. On rozpráva, ona počúva. On je oddaný ateista a naivný romantik zároveň. Ona má na krku vytetovaný kríž, no napriek tomu stojí nohami pevne na zemi. Po narodení malého dievčatka Maybelle je ich šťastie kompletné. Maybelle bohužiaľ v šiestich rokoch vážne ochorie. Didier a Elise na to reagujú veľmi odlišne. Maybelle im však nedá na výber. Didier a Elise za ňu budú musieť bojovať spoločne.

THE SELFISH GIANT

Réžia: Clio Barnard
Krajina: Veľká Británia
Rok: 2013
Dĺžka: 93 min
Hrajú: Sean Gilder, Siobhan Finneran, Lorraine Ashbourne, Steve Evets, Elliott Tittensor, Conner Chapman, Shaun Thomas
Produkcja: Tracy O'Riordan
Výroba: Moonspun Films, BFI Film Fund, FilmFour
Ocenenia/Výbery: Cannes 2013, Directors' Fortnight, Oficiálny výber ceny LUX 2013

Dej

Moderná bájka o 14-ročnom Arborovi a jeho najlepšom kamarátovi Swiftym. Vylúčení zo školy a „outsideri“ vo vlastnej komunite, stretávajú sa s Kittenom, miestnym zberateľom starého železa. Chlapci pre neho začínajú zbierať železo pomocou koňa a voza. Swiftym má prirodzený vzťah ku koňom, Arbor obchodného ducha a dar reči. Spolu tvoria skvelý tím. Keď sa však Arbor začne správať ako Kitten, byť chamtivý a využívať druhých, napätie rastie, čo vedie k tragickej udalosti, ktorá ich navrátne zmení.

Pretože film má schopnosť dojímať a kultúra má schopnosť učiť.

Pretože film a kultúra sú ideálne nástroje na objavovanie našej spoločnej minulosti a rozmanitosti.

Pretože sme zjednotení v rozmanitosti a EÚ je náš spoločný priestor.

Filmy **MIELE** (Valeria Golino), **THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN** (Felix van Groeningen) a **THE SELFISH GIANT** (Clio Barnard) sú na programe druhého ročníka FILMOVÝCH DNÍ LUX organizovaných Európskym parlamentom.

Spolu tieto výnimočné filmy odzrkadľujú bohatstvo, hĺbku a krásu európskeho filmu. Každý z nich individuálne poníma otázky našej spoločnosti, spracováva ich realisticky alebo idealisticky, ostro alebo jemne.

Pozri si tieto filmy a diskutuj na luxprize.eu o problémoch legitimity (alebo nelegitimity) rozhodnutia zmierniť bolesť druhého človeka, neschopného samostatne a slobodne ukončiť vlastné trápenie (MIELE), o spôsobe, akým mladí ľudia reagujú na nechcené vyčlenenie na okraj záujmu spoločnosti a inštitúcií (THE SELFISH GIANT), alebo o tom, ako dokáže tragická udalosť zmeniť pohľad mladého európskeho páru na svet, hodnoty a všetko spochybniť (THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN).

28 EURÓPSKYCH KRAJÍN

BELGIQUE / BELGIË
BRUXELLES / BRUSSEL

БЪЛГАРИЯ
СОФИЯ

ČESKÁ REPUBLIKA
BRNO

DANMARK
KØBENHAVN

DEUTSCHLAND
BERLIN, KÖLN, MÜNCHEN

EESTI
TALLINN

ÉIRE / IRELAND
CORCAIGH / CORK

ΕΛΛΑΔΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ESPAÑA
BARCELONA, GIJÓN,
LANZAROTE, SANTIAGO DE
COMPOSTELA, SEGOVIA,
SEVILLA

FRANCE
ANGOULÊME, MARSEILLE,
STRASBOURG

HRVATSKA
ZAGREB

ITALIA
ROMA, BOLOGNA

ΚΥΠΡΟΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

LATVIJA
RĪGA

LIETUVA
VILNIUS, KAUNAS, PANEVĖŽYS

LUXEMBOURG / LUXEMBURG
LUXEMBOURG / LUXEMBURG

MAGYARORSZÁG
BUDAPEST

MALTA
VALLETTA

NEDERLAND
LEIDEN

ÖSTERREICH
WIEN

POLSKA
WARSZAWA, WROCŁAW

PORTUGAL
LISBOA

ROMÂNIA
BUCUREȘTI

SLOVENIJA
LJUBLJANA

SLOVENSKO
BRATISLAVA

SUOMI / FINLAND
HELSINGFORS / HELSINKI

SVERIGE
STOCKHOLM

UNITED KINGDOM
LONDON, BELFAST, GLASGOW

**SLEDUJTE,
DISKUTUJTE
A HLASUJTE**

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

HLAVNÁ TÉMA

Eutanázia je jasnou témou filmu režisérky Valerie Golinovej. Ide o konfliktnú diskusiu v mnohých európskych krajinách. Niekoľko krajín, ako je Belgicko, Holandsko alebo Švajčiarsko za určitých podmienok zlegalizovalo aktívnu eutanáziu, vo väčšine ostatných krajín sa však eutanázia stále považuje za obzvlášť trestuhodnú vraždu. V niektorých krajinách, ako je Nórsko, Fínsko, Francúzsko alebo Španielsko, sa explicitne povoľuje viac či menej pasívna eutanázia, teda ukončenie liečby v prípade neodvratného konca, a to na dobrovoľnú žiadosť pacienta. Naopak, v krajinách so silnou katolíckou tradíciou, ako je Taliansko, Poľsko, Portugalsko alebo Grécko (ortodoxné), je eutanázia oficiálne zakázaná. V Taliansku, kde sa odohráva príbeh filmu Miele, sa aktívna eutanázia považuje za trestný čin, za ktorý hrozí 5 až 16 rokov väzenia. To však nebráni tomu, aby bola táto záležitosť predmetom živých diskusií. Je zjavné, že film Valerie Golinovej a jej postoj ešte viac podnecujú k dialógu.

Zmyslom filmu však nie je len stanoviť, či sa eutanázia má legalizovať alebo nie. Film Miele zobrazuje jedinečný príbeh, ktorý presne vymedzuje vzdialenosť medzi presvedčením hlavnej postavy a komplexnejšou, protichodnejšou skutočnosťou, ktorá otrasie jej istotami. Hoci je pán Grimaldi relatívne starý a teší sa dobrému zdraviu, plánuje spáchať samovraždu len preto, že už nemá chuť žiť. Takýto krok je však v silnom rozpore so zásadami, ktoré sa Irène (pravé meno Miele) snaží dodržiavať: pomáhať osobám, ktorých utrpenie alebo postihnutie nie je možné liečiť alebo zmierniť.

Aj napriek tomu, že mladá žena porušuje zákony svojej krajiny, riadi sa iným druhom pravidiel, na ktoré film nepriamo poukazuje

a ktoré sú teraz skúšané v novom svetle: Je potrebné akceptovať, ako sám navrhol Grimaldi, že môžeme spáchať samovraždu len z dôvodu stratenej chuti do života? Je legitímne pomôcť niekomu spáchať samovraždu? Diskusiu o morálke sprevádza uvedomenie si pravej povahy otázky mladej ženy. V diskusií s Grimaldim porovnáva jeho prístup s prístupom všetkých osôb, ktorým počas posledných troch rokov pomohla zomrieť. Boli to však ľudia, ktorí chceli žiť, ale už nemohli ďalej znášať svoju situáciu.

Film je najmä o pravidlách zavedených spoločnosťou alebo jednotlivcami. Keď si Miele uvedomí, že porušila zákon, ktorý je podľa nej tým najzákladnejším, stáva sa neschopnou dodržiavať jednoduché pravidlá, ktoré si počas týchto zákrokov sama stanovila (nepoužívať niektoré slová, ktoré by evokovali možnú budúcnosť, ako napríklad „Dovidenia“, či „Želáte si...“). Takisto čelí reakcii svojho spoločníka, ktorý jej po spomenutí prípadu Grimaldi, jednoducho odpovie: „Žiadne pravidlá neexistujú!“ Neexistencia noriem, zákona v tom najsilnejšom zmysle slova, sa pre mladú ženu stáva neznesiteľná.

Film si takisto prostredníctvom pochybností hlavnej postavy kladie otázku noriem v západných spoločnostiach, kde žiadny zákon neunikne demokratickej diskusií a kde sa žiadna transcendentná inštitúcia, žiadna tradícia, žiadna autorita (morálna, politická, či iná) nemôže nanútiť všetkým jednotlivcom. Zároveň však popri absencii uznávanej normy vyvolá spor v silnejšom slova zmysle, ako ten, ktorý prebieha medzi Irène a Grimaldim. Irène sa nesnaží nechať starého muža slobodne sa rozhodnúť, ale naopak sa ho snaží presvedčiť, aby upustil od tohto nešťastného plánu. Nakoniec mu fľaštičku s barbiturátom poskytne a jeho brutálna samovražda na konci filmu je zlyhaním mladej ženy, ktorá blízkej osobe nedokázala zdôvodniť svoje najintímnejšie

presvedčenia. Film pesimistickým spôsobom podčiarkuje pretrvávajúci všeobecný nesúhlas, či už medzi jednotlivcami, ako je Irène a Grimaldi, alebo aj v rámci jednej rodiny, napríklad rodiny, ktorá sa postaví proti chorému bratovi a jeho samovražednému rozhodnutiu alebo dokonca medzi európskymi štátmi, akými sú Švajčiarsko a Taliansko (uvádzané vo filme) so zásadne odlišnými politikami v prístupe k eutanázii.

EXISTENČNÁ OTÁZKA?

Okrem otázky zákonnosti či nezákonnosti eutanázie osôb na konci života alebo vo veľkom utrpení, vracia Irène Grimaldiho želanie ukončiť život nepriamo k otázke zmyslu života, jeho existencie ako inžiniera, ale aj všeobecne ako ľudskej bytosti. Starý muž si kladie otázku načo žiť, keď si už nič viac neželáme, keď už nemáme na nič chuť.

Zdá sa, že Irène nie je schopná oponovať skutočnými argumentmi na túto otázku. Jej existencia sa zdá byť takmer prázdna a má málo skutočne pozitívnych dôvodov žiť. Kruh jej rodiny sa obmedzil na jej otca, ktorému klame o svojich nezákonných aktivitách, ktoré jej nenechávajú žiadny priestor pre skutočnú prácu, do ktorej by sa mohla mladá žena pustiť. Hoci sa Irène riadi hlavne osobnou etikou, je ťažké myslieť si, že otázka zisku nehrá v jej konaní žiadnu úlohu, keďže Taliansko, ako aj ostatné juhoeurópske krajiny, charakterizuje vysoká nezamestnanosť mladých.¹ Keď sa jej Grimaldi pýta na jej budúce plány a ambície, hovorí len o svojej súčasnej aktivite bez akejkoľvek kariérovej perspektívy.

Zároveň udržiava milostné vzťahy s dvoma mužmi, v ktorých je len málo vášne a viac,

V SKRATKE

Miele, mladá Talianka, odchádza do Mexika, aby si v lekární kúpila liek Lamputal, ktorý sa v prvom rade používa na utratenie chorého psa. Po návrate do Talianska však zisťujeme, že Miele ho používa nelegálnym spôsobom, aby pomohla čo najdôstojnejšie odísť zo sveta tým, ktorí veľmi trpia.

Mladá žena tak vedie dvojité život bez vedomia svojich blízkych až do dňa, keď sa jej služby rozhodne využije pán Grimaldi, inžinier z Ríma. Jeho reakcia však Miele prekvapí a spochybni jej istoty.

či menej podstatné klamstvá. V konečnom dôsledku sú pre Miele málo uspokojivé a nezdá sa, že by niektorý z nich mohol vyústiť do založenia rodiny či narodenia dieťaťa. Obraz minulého rodinného šťastia je však predsa prítomný, ale len ako spomienka Irène ako dieťaťa so svojim otcom a ešte žijúcou matkou na zimných prázdninách. Irène však takisto chýba príslušnosť k akejkoľvek skupine, čo by jej mohlo určitým spôsobom pomôcť.

Z filmového hľadiska scény zdôrazňujú izoláciu osôb často videných cez okná, vitráže, výklady predstavujúce prekážky, ktoré vytvárajú pre Irène odstup. Rovnako aj hudba z digitálneho MP3 prehrávača izoluje mladú ženu kráčajúcu samú po ulici od nevšímavých ľudí.

Táto očividná samota sa môže bezpochyby považovať za dôsledok rastúceho individualizmu západných spoločností, poznamenaných najmä úpadkom veľkých politických, náboženských ideológií a socializačných inštitúcií, ako je rodina, odbory či škola². Rastúca subjektívna sloboda so sebou prináša nový problém a to dať alebo nájsť zmysel existencie jednotlivca, najmä v krízových momentoch, akým je rozhodnutie Grimaldiho.

Hoci nejde o priamu odpoveď na existenčnú krízu, jediná skutočná vášň, ktorá Irène podnecuje, je intenzívna športová aktivita, bicyklovanie a najmä plávanie v mori. Pri tejto osamelej činnosti v ľadovej vode, ktorá si dokonca vyžaduje kombinézu, mladá žena z psychologického hľadiska nachádza odpoveď na svoje obavy, prezentované ako nevyslovené, ale zjavne prítomné počas scén s eutanáziou. Šport však opäť predstavuje aktivitu praktizovanú jednotlivcom bez spojenia s niekým iným.

Paradoxne si Miele práve s Grimaldim vytvorí skutočný ľudský vzťah, založený na dôvere a na práve byť sám, najmä po smrti mladého postihnutého človeka, ktorá ju hlboko zasiahne. Zverí sa mu so svojimi obavami a nakoniec sa mu s plačom vrhne do náručia. Samovražda inžiniera, ktorej nemohla zabrániť, v nej znovu vyvolá existenčnú neistotu, na ktorú však nájde takmer magickú odpoveď, keď sa rozhodne navštíviť mešitu Süleymaniye v Istanbule. Vzlietnutie listu papiera v dôsledku prúdenia vzduchu, o ktorom hovoril Grimaldi, je ponechané na slobodnú interpretáciu divákov, ale určite vyznie ako náznak nádeje v bezútešnom svete.

Michel Condé
Les Grignoux
(Liège, Belgium)

¹ V roku 2011 nezamestnanosť ľudí mladších ako 25 rokov prekročila 40 % v Taliansku a v Portugalsku, viac ako 50 % v Španielsku, v Grécku a v Chorvátsku.
² François Dubet, *Le Déclin de l'institution*, Paris, Seuil, 2002.

-1-

-2-

NIEKOĽKO NÁMETOV NA DISKUSIU

- Miele/Irène: svet mladej ženy sa na začiatku zdá byť jasne oddelený. Napriek tomu sa tieto dva svety pomaly infikujú. Aké môžu byť príčiny takeého postupného zamorenia?
- Hudba zohráva vo filme Miele dôležitú úlohu. Sprevádza najmä scény asistovanej samovraždy, ale používa sa aj inými spôsobmi. Akú hodnotu pripisujú postavy hudbe? Prečo sa zdá byť nevyhnutná, najmä keď odprezdáva umierajúcich ľudí?

-3-

-4-